

ПРЕС КЛИПИНГ

6-7. јул 2013.

НАСЛОВИ

- Стандард: И тањир на рецку; (стр.2)
- Последња шанса за гиганте; (стр.4)
- Производња у првом плану; (стр.5)
- Јавна предузећа за порез дугују 75 милијарди; (стр.7)
- Биро као кошница; (стр.8)
- Закон о раду посвађао послодавце и синдикате; (стр.9)
- У плате и пензије не дира ниједна власт; (стр.11)
- У противном – науке у Србији неће бити; (стр.13)

Стандард: И тањир на рецку

С. Булатовић - М. Спасенов

Свако поређење Србије и земаља у окружењу показује да нам је стандард убедљиво најгори. Породице се „крпе” уз помоћ пензија, почека, кредита, "минуса" и одрицања свега

Сваки покушај да се поредимо са комшијама завршава се закључком да већина у Србији живи знатно лошије. Код нас, најбрже расту цене, а најспорије - плате. Без посла је скоро четвртина радно способних. Међу онима који раде, свега петини плата леже редовно, толико их прима са месец дана закашњења, а остали је чекају још дуже. Просечна српска породица преживљава уз помоћ пензије, одложеног плаћања, дозвољеног "минуса", кредитних картица, избегавања рачуна и одрицања од свега што и подсећа на луксуз. Живимо од данас до сутра.

Раст цена хране је најмање душло већи него код комшија. Од маја 2012. до маја 2013. године у Србији су намирнице поскупеле 12,9 одсто, у Хрватској и Црној Гори 6,5 одсто, у Македонији 5,3 одсто, у Словенији 3,3 одсто, а у Босни и Херцеговини свега 0,1 одсто.

Плате, међутим, нису пратиле ценовнике. Србија са просеком од око 367 евра и даље је при дну табеле. Од нас, међу бившим југословенским републикама, мање зарађују једино грађани Македоније - 342 евра у просеку. Рекордери су и даље Словенци - близу 1.000 евра. Хрватски просек се креће око 730 евра, у Црној Гори је 480, а Босни и Херцеговини 421 евро. Тако макар показују подаци статистичких завода.

У ДОЗВОЉЕНОМ МИНУСУУ СРБИЈИ 4,5 милиона грађана има текући рачун. Сви они заједно су у дозвољеном минусу од чак 46,16 милијарди динара. У просеку по 10.192 динара сваки. За само пет месеци износ дозвољеног минуса је повећан за око 700 милиона динара. Недозвољени "минус" користи 270.498 текућих рачуна. У односу на почетак године, више их је за око 17.000. У "црвеном" су укупно 3,87 милијарди динара. У просеку 14.336 динара свако.

- И супругу и мени касни плата - каже Београђанка Марија Р. - Кад коначно легне, ја сам у толиким дуговима да немам шта ни да подигнем. Дешава се да и после уплате будем у недозвољеном минусу. Нема те математике која може да уклопи трошкове у примања која су годинама иста. Пуштам чекова не неколико месеци одложено, рачуне које не морам, не плаћам. Касним са отплатом кредита и данима морам да се правдам банкарима који ме опомињу. Преживљавамо уз помоћ родитеља, а они су пензионери и имају мања примања.

Колика је беспарица међу грађанима показују и готово празне корпе у трговинама. Промет континуирано пада. Током последњих годину дана пазари у радњама су по званичним подацима, "смршали" за десет одсто, а просечни рачун у Србији износи свега 365 динара. Многобројни трговци, међутим, невољно признају да им је каса и за трећину "сиромашнија".

- Куповна моћ грађана Србије је сигурно за 30 одсто мања него пре почетка кризе - каже Петар Богосављевић, председник Покрета потрошача Београда. - Толики је и пад промета код многобројне прехрамбене робе. И поред тога цене расту и то брже него у региону. То је могуће зато што ми немамо развијену конкуренцију.

Данас просечна породица у Србији преживљава помоћу "трикова". Чекајући плату која најчешће касни, сналазе се на разне начине. Нико не воли да се задужује, али већина домаћинства управо живи од једне до друге позајмице. Тако плаћају и храну, одмор, заостале рачуне, рате кредита...

- Велики број грађана се задужује да би покрили чак и најосновније потребе - каже економиста Владана Хамовић, научни саветник. - Купује се на почек, прате све акције, користимо краткорочне кредите, само да бисмо премостили немаштину. Не можемо се надати повећању плата и пензија, а наша примања вреде све мање. И пре него што стигне, тешко зарађени новац је одавно потрошен. Купујемо искључиво само нејнеопходније и то углавном храну, најчешће најјефтинију и најмање квалитетну. Све то утиче на здравље људи. Недавно истраживање у Немачкој показало је да су у свету људи просечно радно способни до 65. године живота, када им се јављају већи здравствени проблеми. Код нас је граница 50 година, што је последица стреса, немаштине и лоше исхране.

Животни стандард се најбоље види у - тањиру. А статистички подаци показују да грађани Србије заостају за светом и по количинама и по квалитету. Светски просек за унос калорија је 2.800 дневно, а у Србији је он премашен за свега 23 калорије. Становници развијених земља просечно поједу и попију у вредности од 3.600 калорија.

- Према подацима ФАО, а они говоре о потрошњи намирница, Срби су рекордери у конзумирању изнутрица, најјефтиније категорије меса - каже економиста Мирослав Здравковић, уредник "Макроекономије". - У просеку дневно поједемо 21 грам јагњећих и других црева. Најмање једемо јаја, свега 14 грама. Пасуљ од нас више једу само у Босни и Херцеговини. Ми у просеку 14 грама дневно, а они 14,8 грама. Срби зато више од других једу грашак - 11 грама. Ниче би рекао да је немачка филозофија тешка због хране којом се Немци хране. Ми, срећом, нисмо ни бројни ни филозофски настројени као Немци, иначе бисмо били лидери у нихилистичким филозофијама. Од пасуља и грашка, наравно.

ШТА ДРУГИ ЈЕДУ

ПРЕМА подацима о потрошњи хране, Јапанци највише једу рибу - 155 грама дневно. Французи ни у чему не претерују, баш као ни Италијани.

- Исто важи и за Хрвате, Македонце, Словенце, и Румуне. Леп и умерен живот - каже Мирослав Здравковић, уредник портала "Макроекономија".

- Американци највише једу меса, 329 грама дневно, али и шећера и слаткиша - 176 грама. Руси су рекордери у уносу кромпира, 312 грама, а ни у чему не оскудевају. Немци највише уносе алкохолна пића. Бугари су прилични дијеталци. Најмање конзумирају храну уопште, а посебно мало уносе поврће.

У потрошњи меса у ЕУ доминира свињско месо са годишњим просеком од 45,3 килограма, затим живинско 23 килограма, говеђе, јунеће и телеће се потроши 16,9 килограма, а јагњеће три килограма по становнику.

Економски аналитичари, иначе указују да, што је земља сиромашнија више троши на храну и њеним грађанима остаје врло мало за неке крупније ствари. А на луксузну робу, или пак издатке за културу и образовање углавном не могу ни да помишљају.

Последња шанса за гиганте

С. Б.

На јесен почиње масовна продаја предузећа у реструктурирању, у првом кругу 26 фирми, од укупно 66. Они који не добију нове власнике, дефинитивно иду у стечај и ликвидацију

ДРЖАВА се спрема за распродају фирми у реструктурирању. До краја године купцима ће се понудити 66 предузећа, а у првом кругу их је 26. Већ на јесен чуће се још један позив за „Рудник“, „Фонтану“, „Вршачке винограде“, „Минел трансформаторе“, „Лола систем“, краљевачку „Фабрику вагона“, „Невену“, „Бетоњерку“... Биће то последња шанса да неко купи некадашње гиганте, или макар њихову имовину. Онима који се не удоме, дефинитивно следе стечај и ликвидација.

Влада је недавно, у склопу реформе јавног сектора, усвојила акциони план за предузећа у реструктурирању. Агенција за приватизацију је већ изашла са списком предстојећих продаја.

- Не постоји прецизна динамика за продају ових предузећа, али ће бити понуђена у трећем кварталу ове године - кажу у Агенцији. - У највећем броју случајева у плану је продаја имовине предузећа и за већину имовинских пакета већ постоји извесна заинтересованост инвеститора. Озбиљност интересовања, међутим, видеће се тек након објаве јавног позива.

Држава од ових фирми не очекује значајан прилив средстава. Реструктурирање се окончава, како се чуло више пута, пре свега да би се смањило буџетско издвајање за ове фирме. Зато ће купци имовину моћи да купе и за трећину процењене вредности.

СА УСЛОВИМА

И БЕЗ ЊИХПРОДАЈА имовине за нека привредна друштва ће, како наводе у Агенцији за приватизацију, бити условљена одређеним обавезама. Поједини купци ће морати да одрже континуитет делатности предузећа у одређеном периоду или преузму део запослених и инвестирају. Евентуални купци предузећа која већ годинама не раде неће бити условљени. Преузимаће само њихову имовину.

- Прва продаја за имовинске пакете се спроводи по почетној цени која је пуна вредност процењене тржишне вредности имовине - објашњавају у Агенцији за приватизацију. - Уколико је прво јавно надметање неуспешно, започиње друго са почетном ценом од 51 одсто процењене вредности.

Уколико је и оно неуспешно, одмах започиње треће по цени од 30 одсто процењене тржишне вредности имовине. Само тржиште ће показати да ли постоји заинтересованост за куповину имовине и колика цена може да се оствари. Начелно, највећи број ових предузећа има изузетно висок ниво обавеза и није реално да ће се од продаје имовине остварити средства за намирење свих дугова. Предузећа чија имовина не буде могла да се прода, или уколико део имовине остане непродат, покренуће се стечај односно ликвидација, а дугови остају друштву.

Производња у првом плану

Љиљана БЕГЕНИШИЋ

Може ли производња добити приоритет над политиком и које су мере неопходне за опоравак? Економисти кажу: средити државни апарат, покренути привреду, заборавити кредите...

Годину дана након што је формирана, Влада Србије одлучила је да направи заокрет - уместо политике приоритет ће имати економија. Ову промену најавио је први потпредседник Александар Вучић који је напоменуо и да ће најављена реконструкција Владе бити изведена тако да се испуни тај циљ.

Као главни задатак вицепремијер је навео решавање једног од најболнијих проблема - незапослености. Иако је, како тврде у Влади, незапосленост у последњих годину дана смањена са 25,6 на 24,1 одсто, циљ је да овај проценат сиђе испод 20. Вучић је навео и да ће процес у који Србија улази бити бољан, да су пред нама одрицања и велике промене, али први пут у последњих двадесет година политика ће сићи са трона и уступити место економији.

Шта би власт требало да предузме како би испунила овај циљ и да ли је наше друштво спремно да прихвати и изведе тако крупне промене?

Економисти и политички аналитичари сматрају да је овај процес могуће довести до краја, али упозоравају да држава мора да почисти најпре своје двориште - смањи државни апарат и уреди администрацију, искорени корупцију, непотребне трошкове сведе на нулу, оштро казни оне који су пљачкали Србију... И заборави кредите, а крене у подстицање производње.

ЧАРОБНИ ШТАПИЋ Професор Савић каже да се већина земаља света већ неколико година налази у економској кризи, која није мимоишла ни Србију: - Потпуно је јасно да нема чаробног штапића и да се задовољавајућа решења не могу остварити преко ноћи. Али, за разлику од неких других држава, наше владе никако да направе јасан програм изласка Србије из економске кризе. Ова влада је формирала Национални савет за привредни опоравак, у коме се налазе људи који су у протеклој деценији и довели Србију у тешку економску кризу. Да ли заиста неко верује да се за реиндустријализацију искрено могу залагати они који су највећи део свог богатства стекли на увозу, услугама и политици јаког динара?!

- Дилема политика или економија је погрешна, јер у добро уређеним земљама ефикасно функционишу и једна и друга - каже за „Новости“ Љубодраг Савић, професор Економског факултета. - Верујем да би за већину грађана било прихватљиво да владајуће странке имају и контролу над економијом када би таква њихова политика давала добре резултате. Проблем је у томе што партијско управљање економијом има за резултат економски хаос, у коме се Србија налази више од две деценије.

Проф. Савић препоручује:

- Спас за Србију је само један: снажан раст производње и извоза.

Пошто је државна каса празна, наглашава наш саговорник, државне службе прво морају да уведу ред у сопственој кући:

- То подразумева отпуштање више хиљада радника државне администрације, чија су радна места измишљена да би партијски кадрови добили ухлебљење. То, такође, значи и гашење већег броја беспотребних агенција, институција и многобројних владиних тела, која само троше новац грађана Србије, а ми грађани од тога немамо никакве користи.

Осим прочишћавања огромног бирократског апарата, наставља он, потребно је обезбедити и да администрација ефикасно обавља послове.

- Држава дефинитивно мора и да пребије своје обавезе и потраживања. И да, наравно, оштро казни све који су је на разне начине пљачкали. Од ових и сличних мера грађани неће одмах осетити корист, али ће свакако разумети да имају Владу која шаље јасну поруку да ће резултати рада бити мера свега, као и да се дугорочно највише исплати бити поштен - наглашава Савић.

И професор економије на Филозофском факултету Миодраг Зеџ сматра да је проблем што је створен амбијент у коме многи мисле да се не исплати радити и бити поштен. Он као најважнији корак у опоравку види стварање јефтине и функционалне државе уместо партијског апарата какав имамо последњих деценија.

- Потребна је мала, јефтина, просвећена и некорумпирана држава, коју не смеју да воде људи који ни чарапе не могу да направе - каже професор Зеџ за „Новости“. - Затим, таква држава треба да омогући слободу привређивања, поштовање уговора, конкуренцију. И, треће, морају да се отклоне илузије да се не исплати бити поштен, вредан... То би довело до сређивања амбијента у коме би иницијатива дала резултат.

Да је драгоцено што је у политичкој елити сазрела свест да без радикалних економских промена нема изласка из кризе, сматра и политиколог Љубиша Деспотовић:

- Добро је и да је та порука дошла са највишег места у Влади - истиче он. - Овако даље не може. Може по цену нових задуживања и банкрутства. За опоравак је потребна економска модернизација и реиндустријализација, а Вучићеву изјаву разумем као став да се мора променити политичка воља.

Професор Љубодраг Савић подвлачи да и економија и политика у уређеним земљама функционишу, само што у њима политику воде политичари, а економију људи од заната.

- Међутим, српски министри имају талента за свако министарство које им се понуди. Широке коалиционе владе нису формиране на програму заједничке визије развоја, него функционишу на принципу консензуса интереса најважнијих коалиционих партнера, у коме благостање грађана често није високо рангирано циљ - упозорава Савић.

Намера владе да то промени биће тест моћи економије да политику стави у своју функцију.

ЗОРАНА МИХАЈЛОВИЋ: РЕФОРМА ПРЕДУЗЕЋА ДО ЈУНА СЛЕДЕЋЕ ГОДИНЕ

*** КОЈЕ конкретне мере ће Влада предузети и у којим областима да би се изборила са економским недаћама?**

- Поред ребаланса буџета којим су значајно смањени расходи, договорили смо да решавамо питање предузећа у реструктурирању, и то смо поставили динамички најкасније до јуна идуће године. Многа од тих предузећа могу да буду на тржишту, а она која то не могу ићи ће у стечај. У исто време реформисање јавних предузећа, али и управе односно администрације је задатак без којег није могуће говорити о ефикасној држави, и држави која је отворена за инвестиције. Задатак сваког од нас јесте да обезбедимо услове инвеститорима да овде могу да улажу, тачније да обезбедимо законску процедуру, али и смањење свих процедура. Само уз прилив инвестиција је могуће повећати приходе. Додатно, Министарство финансија мора интензивније да крене у борбу са сивом економијом, и они то раде. Не може одједном.

*** Како и у ком року је могуће смањити незапосленост ?**

- Не смемо заборавити да статистике показују да се први пут овог месеца, после дуго времена незапосленост смањује са 25,6 на 24,1 одсто. Није много, али јесте опадање. Запосленост се може повећати само и једино приливом инвестиција. Када је реч о енергетици, издата је коначна листа за изградњу 317 малих хидроелектрана, након завршеног јавног позива. То значи да ће у наредне две године Србија имати инвестирање од 1,5-2 милијарде евра, а то значи сигурно покретање грађевинарства, машиноградње, и наравно, то значи и запошљавање. То се

мора десити и са другим инфраструктурним објектима јер њихова изградња вуче са собом директно и индиректно хиљаде радних места.

*** Шта ћете ви предузети у ресору енергетике?**

- Као што сам најавила, никад нисам била присталица да се штеди на уштрб одржавања и развојних пројеката, али сам за то да се направе приоритети улагања као што смо ми у енергетици и направили. Поред малих хидроелектрана, електрана на ветар, и укључивања биомасе у когенеративне процесе, ова година је година у којој се ради на закључивању предуговора за изградњу ХЕ „Бистрица“, ТЕ „Ставал“ и ХЕ „Ђердап“.

То је начин да имамо инвестиције, радна места, нове технологије. У енергетици ништа не може брзо, јер се само студије изводљивости за одређене пројекте раде месецима, а рудна поља се отварају у просеку од 3-4 године.

<http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/ekonomija/aktuelno.239.html:442545-Javna-preduzeca-za-porez-duguju-75-milijardi>

Јавна предузећа за порез дугују 75 милијарди

С. БУЛАТОВИЋ

Порезници у принудној наплати дугова. Прво на листи локалних предузећа дужника је ЈКП "Стан" из Новог Сада. Репрограм само уз подршку државе

РАЧУНИ многих локалних комуналних предузећа од ове недеље су у блокади. Порезници су кренули у принудну наплату дугова, који су међу јавним предузећима достигли чак 75 милијарди динара. Пореска управа им нуди репрограм обавеза, али у том случају иза комуналаца морају да стану општински буџети.

Прво на листи локалних предузећа дужника је ЈКП "Стан" из Новог Сада. Порезници га дуже за 300 милиона динара. Рачун је већ "у црвеном". Блокиран је и рачун Предшколске установе "Радосно детињство" због неплаћених обавеза од октобра 2007. до јула 2012. године.

- Град Нови Сад је у преговорима са Министарством финансија и привреде - објашњава Дејан Мандић, члан Градског већа задужен за финансије. - Дуговања нису од јуче, она су нагомилавана, и сада имамо озбиљне финансијске проблеме, који су кулминирали и морају се хитно решавати. Једно од рационалних решења је репрограм дуговања који ће обезбедити функционисање ЈКП "Стан" и ПУ "Радосно детињство", што је у интересу свих.

ХАЛО, ЗОВЕ ГРАДОНАЧЕЛНИК ПОРЕЗНИЦИМА наплата вишегодишњих обавеза не иде лако. - Пореска управа и њени службеници трпе ових дана језиве притиске од разних градоначелника и председника општина што се уопште усудила да покрене поступак принудне наплате против њихових предузећа - кажу у овој институцији. - Имамо обавезу да поступамо по закону. Министар финансија и привреде Млађан Динкић јавно је рекао да гаранције за дуговања могу да дају општине и градови. На тај начин дугови би се могли плаћати у 24 месечне рате. У супротном, морамо да блокирамо рачуне јавних предузећа.

Одмах иза новосадских комуналаца, по неплаћеним порезима је ЈКП "Стандард" из Великог Градишта. Његове обавезе према Пореској управи износе 190 милиона динара.

Ово комунално предузеће, међутим, локална самоуправа вероватно неће спасавати. Велики део надлежности преузело је "млађе" ЈКП "Дунав".

- Ово није први покушај да се сачува ЈКП "Стандард", али с обзиром на стање, буџет нема могућности да подржи репрограм - објашњава Томислав Ивановић, председник СО Велико Градиште.

- Општински буџет износи укупно 600 милиона динара. Није ствар воље и жеље, већ су шансе минималне.

То предузеће је у великим дуговима и за електричну енергију и према запосленима.

Међу пореским неплатишама су и комуналци из Врњачке Бање, Гроцке, Крагујевца, Новог Пазара, Смедеревске Паланке...

Министар финансија и привреде Млађан Динкић им поручује да ће морати да репрограмирају дуг или ће им рачуни бити блокирани.

<http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/drustvo/aktuelno.290.html:442534-Biro-kao-kosnica>

Биро као кошница

Б. СТЈЕЉА

Иако је стопа незапослености незнатно мања него лане, она годинама неумитно расте. Мале шансе за опоравак, јер је смањен буџет за активно запошљавање

Оптимистична теза власти по којој је коначно, након четири године, заустављен раст незапослености, ближа је манипулацији него истини. У Србији је, према завничним подацима Републичког завода за статистику од 2000. до данас све више грађана у потрази за послом. У години српске „октобарске револуције“ незапослених је било 425.571, уочи светске економске кризе 445.382, а овога пролећа чак 708.688.

Подаци из Анкете о радној снази, који су прикупљани на основу изјава грађана, подударују се и са званичном статистиком Националне службе за запошљавање што показује да је број оних који тврде да немају посао и број оних који га активно траже приближно исти.

- Стопа незапослености се од 2008. до данас непрестано повећава, с тим да је у априлу прошле године забележен апсолутни негативни рекорд - потврђују у Заводу за статистику. - Тада је било 25,5 одсто грађана без посла, а у октобру прошле године 22,4 одсто, што је опет већа стопа од оне која је забележена у свим ранијим годинама. А од октобра 2012. ова стопа поново расте, па последњи подаци показују да је већ достигла 24,1 одсто.

ОПТИМИЗМУ НЕМА МЕСТА У европским земљама је стопа запослености око 60 одсто, а циљ им је 75 одсто - каже професор Савић. - Код нас је она данас свега 36,3 одсто. А ако прође овај предлог Закона о раду, који опет користи само послодавцима, створиће се нова илузија о опоравку на тржишту рада јер ће радници добијати неке повремене послове што ће само стварати лажну слику. Бројке ће показивати „опоравак“, а у реалности ће све бити лоше као и сада.

Самим тим, раст незапослености није заустављен, већ се смањење у односу на прошлу годину може посматрати као појединачни инцидент.

- Код нас су и политичка елита и економисти још на почетку економске кризе имали лажни оптимизам и тврдили да ће криза кратко трајати.

Ево, од тада је прошло пет година и све је горе, а незапослених је све више - оцењује Љубодраг Савић, професор Економског факултета.

- А то ће се и даље наставити јер нема реалне шансе да се повећа запосленост. Са статистиком сви манипулишу, али је чињеница да је на бироу превише људи, а још је више оних који немају посао али не траже помоћ од НСЗ, јер је не очекују.

Он додаје да је и све већи пад запослености у нашој земљи забрињавајући и да води „катастрофи“.

У Националној служби за запошљавање кажу да је у првих шест месеци ове године са бироа запослено 101.834 грађана, али их је свега петина добила посао за стално. Остали су ангажовани на одређено (44 одсто) или на привременим и повременим пословима (36 одсто). А редови оних који чекају своју шансу, све су дужи:

- У јуну је регистровано њих 776.354, а највише је младих од 25 до 29 година (13,7 одсто) - каже Срђан Андријанић из НСЗ. - Пре шест месеци је било 778.579 незапослених, а пре годину дана 754.967.

Да ће овај ред смањити у догледно време, мало ко заиста верује, а нарочито након одлуке Владе да се додатно уштине ионако скроман буџет за активне мере запошљавања, а добијена разлика пребаци у фонд који служи за исплату - отпремнина.

ПОЛИТИКА ONLINE

<http://www.politika.rs/rubrike/Ekonomija/Zakon-o-radu-posvadjao-poslodavce-i-sindikate.sr.html>

Закон о раду посвађао послодавце и синдикате

Послодавци тврде да овај пропис гаси фирме и радна места, а синдикати да би захтеване измене само додатно умањиле преостала права радника

Реформа тржишта рада неопходна је како би се унапредило пословно окружење, а то се изричито тражи и у Програму за реформу јавног сектора. Промену Закона о раду већ неколико година предлаже Савет страних инвеститора, а захтеву су се придружила и сва удружења „домаћих” послодаваца.

Да би се променио, неопходан је пристанак свих чланова Социјалног економског савета – послодаваца, синдиката и државе, јер је реч о такозваном системском закону. Министар финансија и привреде Млађан Динкић је после недавног разговора са представницима пословне заједнице и синдиката изјавио да је „охрабрен чињеницом да и синдикат каже да закон мора да се мења.”

– Наш циљ је да променом тог закона повећамо запосленост и да створимо могућности за веће инвестиције, а да се задрже сви они елементи који штите социјална права запослених. Закон треба да буде строг према нерадницима, посебно у државној управи и зато ће се мењати и Закон о државним службеницима – изјавио је Динкић.

Намеру ове владе да промени Закон о државним службеницима како би се ратосиљала нерадника у државној управи – сви подржавају. Али, ставови о нужности промене Закона о раду између „света капитала” и „света рада” веома се разликују.

Ако је судити по ономе што се од почетка разговора на ову тему могло чути од представника најутицајнијих синдикалних централа, са изменама Закона о раду, које би требало да се усвоје до краја године, ипак неће ићи лако.

Послодавци тврде да је он сметња одрживом пословању, већем инвестирању и запошљавању, да гаси фирме и радна места. Синдикати су убеђени да захтеване измене Закона о раду не би побољшале услове пословања, већ би само додатно скратиле листу преосталих права радника. На то неће пристати.

Министарство рада је срочило списак тражених промена, а социјални партнери су пристали да преговарају о предложеним изменама. Основана је радна група, која управо заседа али, како се незванично сазнаје, сада се договара предлог текста новог закона о штрајку. Почетак преговора о изменама Закона о раду очекује се у јулу.

Изменом постојећег Закона, послодавци би прво омогућили лако отпуштање и лако запошљавање.

– Важећи Закон је направљен по мери државне бирократије и великих јавних предузећа – каже Душан Коруноски, генерални секретар Уније послодаваца.

– Мала предузећа чине 98,5 одсто привреде, са пет до десет запослених. Она не могу да запошљавају докторе правних наука како би се стриктно поштовала процедура коју је измислила бирократија да би оправдала своја радна места. Наши противници нису синдикати, ми смо на истој страни, већ државна бирократија која размишља само до следећих избора. Ми гледамо на дужи рок.

Зоран Михајловић, потпредседник Већа Самосталних синдиката Србије, каже да његов синдикат може да прихвати само измене које ће унапредити положај запослених и омогућити веће запошљавање. Јер, „у Србији се не поштује ни Уставом загарантовано право на живот од свог рада достојан човека и да ће преостала радничка права бранити свим расположивим средствима”.

– Радио сам у „Застави” и знам да Закон о раду није сметао „Фијату” да дође у Србију. Са привредним растом, инвестицијама и новим радним местима биће и мање сиве економије. Треба смањити државне намете и укинути сувишне бирократске процедуре – указује Михајловић.

– Непоштовање закона и лоше правосуђе једнако шкоде послодавцима и запосленима. Уосталом, ако је послодавцима Закон сметња да брже отпуштају раднике, онда нам такви послодавци нису потребни. Јер, у кризи смо већ изгуби 400.000 радних места.

Став Уједињених гранских синдиката „Независност” је да до завршетка процеса приватизације не треба мењати Закон о раду.

– Посебно не мењати одредбе којима би се умањила права запослених, као што су зараде, накнаде зарада и отпремнине – каже Злата Зец, извршна секретарка УГС „Независност”.

– Закон не треба мењати зато што нема ниједне конкретне рачунице и примера који би потврдили оправданост увођења такозваних флексибилних облика запошљавања. Нећемо дозволити измене Закона о раду које би проблем незапослености решавале тако што ће се запосленима који за пуно радно време добију минималац, или мање о тога, узети пола, да би се дало новозапосленом, како би се садашња висока незапосленост преполовила, а стопа сиромаштва удвостручила.

У „Независности” имају утисак да кроз измене Закона о раду влада намерава да проведе структурне реформе за унапређивање пословног окружења пре свега на штету запослених.

Просечно штитимо радничка права

Др Јелена Жарковић-Ракић, доцент на Економском факултету у Београду, у својој анализи Закона о раду закључује да „регулатива тржишта рада у Србији није посебно ригидна у поређењу са другим земљама у региону Југоисточне Европе или у земљама ОЕЦД-а.”

Светска банка и ОЕЦД су одвојено израчунавали вредност „индекса законодавне заштите запослења” (ЕПЛ индекс) у Закону о раду Србије и посматраним земљама, а резултати оба истраживања недвосмислено указују на то да је Србија негде у средини.

ОЕЦД је утврдио пондерисану вредност индекса стриктности запослења за Србију у износу од 2,4 (на скали од 0 до 6), што Србију сврстава у земље са средњим нивоом стриктности запослења.

– У својој анализи ОЕЦД истиче да су неке одредбе у Закону стриктне, али се не спроводе – указује Јелена Жарковић-Ракић.

– На пример, иако Закон прописује да једна особа може радити на одређено време код истог послодавца најдуже једну годину, та одредба се масовно игнорише, углавном без икаквих санкција за послодавце који је крше.

А. Микавица

<http://www.politika.rs/rubrike/Ekonomija/U-plate-i-penzije-ne-dira-nijedna-vlast.sr.html>

У плате и пензије не дира ниједна власт

Догодине камате ће нас коштати милијарду евра и практично ће „појести” све уштеде које су с муком направљене на другим расходима

Фискални савет не одустаје од тога да „спаси” јавне финансије што им је, уосталом, и посао. Њихови предлози за штедњу углавном се односе на највећу буџетску ставку – плате и пензије и, ваљда зато, по правилу буду одбијени. У овај табу не дира ниједна власт.

Као мера штедње за ову годину одбијен им је предлог да се замрзну плате у јавном сектору и пензије, а сада је на нож дочекано и то што су за 2014, као превенцију дужничке кризе у наредим годинама, тражили увођење такозваног солидарног пореза на примања већа од просечних.

Јавност је већ негативно реаговала на предложену „солидарност”, иако је јасно да би такав порески намет пензионера с 30.000 динара месечних примања коштао 500 динара, док би запослени у јавном сектору који прима 50.000 динара добио хиљаду динара мање. Да ли је то превелика дажбина да држава не доспе у сличну ситуацију попут Грчке на шта упозорава Фискални савет?

Чини се да јесте, јер су предлог осудили и они на чији цеп удара, али и министар финансија Млађан Динкић који је, приликом расправе о ребалансу буџета признао да је државни прорачун за ову годину било тешко планирати, а да ће за наредну бити још теже. Почетни трошак јавног дуга за државу у овој години била је главница дуга од 3,5 милијарди евра и 800 милиона евра за камату. „На главницу доспева све већа камата и у 2014. години стартни трошак ће бити 4,5 милијарде евра за главницу и камату”, рекао је министар.

Речју, све више се задужујемо и све више новца дајемо на камате. Догодине камате ће нас коштати милијарду евра и практично ће „појести” све уштеде које су с муком направљене на другим расходима.

У Фискалном савету кажу да је 4,5 милијарди евра о којима је говорио и министар финансија тешко обезбедити. Поређења ради, то је вредност од готово три „Телекома” који, опет, у претходном покушају продаје, нико није хтео да купи по траженој цени. Мораћемо и даље да се задужујемо, што код других држава, што на међународном тржишту на коме је то све скупље.

Они истичу да њихов предлог за увођење солидарног пореза подразумева уштеду од 350 милиона евра, односно око 40 милијарди динара, а толико је по њиховим рачуницама потребно да се у наредним годинама заустави раст јавног дуга који је већ достигао 62 одсто БДП-а.

Милојко Арсић, професор Економског факултета у Београду, каже да није изненађен што је предлог увођења солидарног пореза одбијен, јер је то непопуларна мера и нико из владајуће коалиције не би ризиковао да изгуби политичке поене.

– Ова мера има значајне ефекте како са фискалног тако и са економског становишта, као и са становишта правичности. Њоме би се значајно смањило фискални дефицит и на тај начин успорило задуживање државе. Са становишта привреде, и дугорочних интереса грађана, боље је да се кроз смањење плата и пензија умањи текућа потрошња, него да држава иде на смањење инвестиција за инфраструктуру, или смањење издатака за здравство, образовање, војску. Смањење јавних инвестиција било би лоше за привреду и грађане како у кратком тако и у дугом року, док би смањење текућих набавки имало одређен негативан утицај на привреду у кратком року. У поменутом предлогу не треба занемарити ни аспект правичности, јер су и запослени у јавном сектору и пензионери у много бољој позицији од скоро милион незапослених, али и од многих запослених у приватном сектору.

По њему, уколико креатори фискалне политике одбијају овај предлог, треба јасно да кажу које је њихово решење за смањење буџетског дефицита. Алтернативна решења сигурно постоје, али их нема баш много, а осим тога свако од њих треба не само да обезбеди смањење фискалног дефицита за око 40 милијарди динара у наредној години, него и да буде прихватљиво са становишта раста привреде и правичности. Уколико влада, ипак процењује да додатна штедња није потребна, треба да објасни да ли то значи да и даље настављамо да се интензивно задужујемо или се можда планира финансирање плата и пензија продајом „Телекома”. При избору неке од наведених опција влада би требало да се води дугорочним интересима грађана (раст инвестиција и запослености), а не краткорочним политичким интересима.

У јавности се потегао и аргумент да је сличан порез био уведен и 2009. године, али да је корист за буџет била мала – само 1,5 милијарди динара. Тада је било опорезовано око 50.000 оних запослених у јавној администрацији, без војске, здравства, полиције, образовања, док би према новом предлогу солидарног пореза циљна група била већа – око милиона људи – што би довело и до постизања очекиваних уштеда.

Јована Рабреновић

Александра Милутиновић-Николић

У противном – науке у Србији неће бити

Држава науку доживљава као трошак, а само значајнија улагања у њен развој могу да доведу до привредног препорода, као што је то био случај с Јапаном, Јужном Корејом, Кином

На позив Синдиката запослених у научноистраживачкој делатности Србије (Синдикат науке), прошлог уторка је протестовало две-три хиљаде људи. Протестанти су прошетали Београдом од Трга Николе Пашића до Владе Републике Србије и зауставили се пред Министарством просвете, науке и технолошког развоја (МПНТР) тражећи своја права. Ко су ти људи и шта сад одједном хоће? У тој шароликој маси, коју су највећим делом чинили млади, образовани људи, били су они који воле да откривају нешто ново и који своје знање и способности још увек желе да искористе да би унапредили сопствену земљу. Како то да се одједном жале? Уопште није одједном, само се чаша коначно прелила.

Они који су тог дана узвикивали „Спасимо науку” годинама раде у нефункционалним, неопремљеним, неокреченим, претрпаним, па чак и по здравље опасним просторијама, радећи често на застарелој и неадекватној опреми. Ако неким чудом стигне нова опрема, не постоје средства за њено одржавање и функционисање. То личи на поклоњен аутомобил за који не постоје средства за сервис и гориво. Упркос таквим условима, научни радници су једини који поред спортиста морају да се доказују у међународним условима. По Акту о финансирању МПНТР, плате запослених у науци директно зависе од тога да ли су своје идеје и резултате успели да објаве у међународним часописима и у коликом броју.

МПНТР се обавезало да научним радницима даје накнаду за научноистраживачки рад (плату) и да им обезбеђује режијске и материјалне трошкове (струју, воду, научне часописе, опрему, компјутере, школарине, папир за штампање, хемикалије итд.). Уместо тога, МПНТР врши константну дискриминацију запослених у науци ускраћујући им право на нормалан рад и зараду на основу тог рада у складу са законима и уставом.

Нажалост, држава науку доживљава као трошак, а само значајнија улагања у њен развој могу да доведу до привредног препорода, као што је то био случај с Јапаном, Јужном Корејом, Кином... Наука као стратегија развоја једне државе може да опстане само у условима стабилних и дугорочних планирања и финансирања.

Сваке године, незалагањем МПНТР, издвајања за науку бивају све мања, уместо да расту, уз истовремено очекивање константног пораста научних резултата на међународном нивоу. Део у буџету који се односи на све који се баве науком и на све потребе у вези са науком (плате запослених у институтима, накнаде запосленима на факултетима који раде на пројектима из области науке, материјални трошкови, режија, монографије, конференције итд.) износи нешто изнад један одсто буџета. И та мала свота доживела је смањење од 30 одсто у 2013. години у односу на 2012.

Смену министра др Жарка Обрадовића Синдикат науке је тражио од председника и првог потпредседника Владе Републике Србије још у марту ове године због смањења, ненаменског и хаотичног трошења средстава намењених науци и дискриминацији запослених у науци, посебно оних запослених у институтима. Ради заштите права запослених у институтима, Синдикат науке се прошлог маја обратио и Министарству рада, запошљавања и

социјалне политике, али ни са једне од наведених адреса не стиже ни разумевање ни помоћ. Агонија се наставља, да би крајем прошлог месеца ситуација у науци била следећа: (1)ниједан динар материјалних трошкова за 2013. годину није био исплаћен; (2) од читавог јавног сектора,једино мајске плате запослених у институтима нису биле исплаћене; (3) од читавог јавног сектора, једино запослени у институтима немају потписан Посебни колективни уговор (ПКУ),и то још од децембра 2009. године, иако се Синдикат науке непрекидно залагао да се тај документ потпише; (4) најављено је да се ребалансом буџета средства за науку додатно смањују за 20 процената.

У том тренутку Синдикат науке најављује протест. Већ на сам помен речи протест, МПНТР се оглашава изјавом да плате неће бити умањене и почиње с постепеном уплатом заосталих мајских плата. Само запосленима у институтима се плате удељују кад се одобровоље одговарајуће службе у Министарству финансија.

Због свега овога, Синдикат науке је поставио МПНТР одређене захтеве, чије испуњење би омогућило само опстанак, а не и развој науке у Србији. Од МПНТР се тражи: (1) да се не смањују материјални трошкови како би се омогућили минимални услови за рад; (2) редовна исплата зарада и материјалних трошкова; (3) постепено повећање улагања за науку у следећим годинама, бар до нивоа који је сама држава усвојила да би се прилагодила захтевима ЕУ (4) потписивање Посебног колективног уговора, као што налаже Закон о радуи (5) тек на крају, оставка министра др Жарка Обрадовића.

Из приложеног се види зашто Синдикат науке не може да одустане од својих захтева до њиховог испуњења и зашто мора да настави синдикалну борбу за опстанак науке у Србији, јер у противном – науке у Србији неће бити.

Научни саветник, председник Синдиката Института за хемију, технологију и металургију УБ, члан преговарачког тима Синдиката науке

Александра Милутиновић-Николић